

студій, проблеми художнього перекладу, зокрема виявлення творчої індивідуальності перекладача. Розвідки ці засвідчують широку обізнаність авторки з теоретичною думкою в галузі компаративістики, зокрема, в Україні та Грузії. Авторка вводить читачів у лабораторію українських та грузинських перекладачів: пошуку еквівалентів

віршових розмірів, передачі національних реалій та образних структур, втрат і компенсацій у практиці перекладання.

Український вимір поступово переростає у процесі дослідження в багатовимірність, монолог включається в полілог, творячи в сукупності панорамну картину живого, багатовекторного простору сучасної компаративістичної науки.

Отримано 23.09.2010 р.

*Микола Ільницький
м. Львів*

ІВАН ФРАНКО В РУМУНІЇ

Ювілейний симпозиум. Іван Франко (1856–1916). 150 років від дня народження. – Бухарест: Вид-во “RCR Editorial”, 2008. – 273 с.

Сьогодні франкознавча наука в Україні сягає нового етапу свого розвитку. Виходять монографії (А. Білої, Б. Бунчука, В. Гнатюка, Т. Гундорової, В. Корнійчука, М. Легкого, Б. Тихолоза, Н. Тихолоз, М. Ткачука, М. Челецької, Р. Чопика, А. Швець та ін.), присвячені вивченню творчості Івана Франка. У провідних літературознавчих журналах (“Слово і Час”, “Дзвін”, “Дивослово”, “Українське літературознавство”) з’являються численні праці, у яких не лише здійснюється нова інтерпретація Франкових текстів, а й робляться спроби заглибитися у світоглядний феномен Франка-людини, Франка-філософа... Наслідком масштабних наукових заходів, приурочених до 150-річчя від дня народження Івана Франка, стало видання в Україні збірників статей, присвячених проблемам франкознавства, посібників із вивчення творчості митця.

Франкова спадщина стає епіцентром наукових пошуків і дослідників поза межами України (І. Бетко (Польща), М. Ласло-Куцюк (Румунія) та ін.), зокрема, посилюються румунсько-українські франкознавчі зв’язки. У цьому зв’язку збірник “Ювілейний симпозиум. Іван Франко (1856–1916). 150 років

від дня народження”, надрукований у Бухаресті 2008 року за фінансового сприяння Союзу українців Румунії, заслуговує на особливу увагу. Це видання містить матеріали першого румунсько-українського франківського симпозиуму, який пройшов 8–9 грудня 2006 року в залі вченої ради Факультету іноземних мов та літератур Бухарестського університету. Ініціаторами проведення конгресу виступили Міжнародна асоціація франкознавців, яка працює у Львові, кафедра слов’янських мов Бухарестського університету, Асоціація славистів Румунії і, що приємно, Союз українців Румунії (бо ж, наприклад, у Варшаві організацією Франкового ювілею займався Варшавський університет, але не громада українців). Роль організатора симпозиуму взяла на себе Ярослава Колотило – радник Міністерства культури і культів Румунії.

Збірник охоплює матеріали доповідачів симпозиуму й вирізняється оригінальною композицією. Варто звернути увагу на деякі його особливості як фахового новаторського видання. Передусім це перший *двомовний* румунсько-український збірник. Ідеться не лише про те, що в ньому є румунські і,

відповідно, українські версії наукових доповідей. Упорядник здійснив велику роботу з перекладу статей (з української румунською і навпаки). До речі, упорядник збірника – професор Бухарестського університету Іван Ребошакпа – водночас автор передмови, приміток та коментарів до книжки. Окрім того, композиція збірника організована так, що читач має можливість відчути атмосферу симпозиуму (стає начебто його учасником). Після вступної статті І. Ребошакпи “Ювілейний контекст Бухарестського симпозиуму “Іван Франко” у книжці надруковані тексти, об’єднані назвою “Відкриття симпозиуму”, – вступне слово продекана Факультету іноземних мов та літератур Октавії Неделку та вітальні слова завідуючого кафедрою слов’янських мов Костантіна Джамбашу, радника-посланця Посольства України в Румунії Теофіла Рендюка, виконавчого голови Союзу українців Румунії, перекладача творів І. Франка румунською мовою Івана Ковача, керівника української делегації, професора Львівського національного університету імені Івана Франка Михайла Гнатюка та доцента ЛНУ імені Івана Франка, голови Львівського обласного відділення товариства “Україна-Світ” Богдана Якимовича. Після текстів доповідей, продубльованих двома мовами, упорядник умістив у збірнику дискусії мовою виступу та переклади. Саме через вітальні слова та дискусії, тексти яких максимально наближені до живої розмовної мови, читач має змогу відчути себе присутнім на ювілейному франківському румунсько-українському симпозиумі. У додатку І. Ребошакпа вмістив добірку найпоказовіших уривків зі статей члена-кореспондента Румунської академії Єусебіу Каміпара (1910–1965) під назвою “Співець вольних вогнів”. Це дослідження, які румунський учений запропонував увазі читача ще в ювілейний 1956 рік із нагоди 100-річчя від дня народження І. Франка. У кінці книжки надруковані фотофрагменти симпозиуму, а на звороті – титульні сторінки румунських перекладів Франкових творів.

Показово, що у вступній статті “Ювілейний контекст Бухарестського симпозиуму “Іван Франко” І. Ребошакпа

наголосив на передумовах проведення подібного симпозиуму в Румунії. Він виокремив два етапи рецепції літературної творчості І. Франка в цій країні, про що у вступному слові говорила також Октавія Неделку. Перший етап – післявоєнний, коли перекладалася головню митцева проза. Другий, який відображає сприйняття творчості українського письменника крізь призму модерних інтерпретаційних способів, триває до сьогодні. Він пов’язаний із перекладами поезії І. Франка й діяльністю таких перекладачів, як Стеліан Груї, Йон Ковач, літературознавця Магдаліни Ласло-Куцюк. Саме до 150-річного ювілею з дня народження українського митця Й. Ковач видає переклади Франкових творів румунською мовою у книжках “Вибрані поезії” (2002), “Вибрані поеми” (2003), “Поезії та поеми” (2005), а М. Ласло-Куцюк – монографію “Текст і інтертекст в художній творчості Івана Франка” (2005). У бухарестському місячному літературно-культурному журналі українських письменників Румунії “Наш голос” протягом 2006–2007 років з’являються численні розвідки, що засвідчують модерне оновлення методології дослідження творчості І. Франка. Отож рецензований збірник став продовженням румунських студій над Франком, ба більше, упорядник прокладає міжнародний науковий міст до українського франкознавства. До речі, у вступній статті І. Ребошакпа зауважує, що найбільше праць, присвячених ювілеєві І. Франка, надрукували львівські вчені.

У вітальних словах румунські та українські автори говорили про сучасний стан і перспективи франкознавства та визначили роль ювілейного симпозиуму в цьому процесі. Зокрема, Костантін Джамбашу зазначив, що симпозиумом започатковано міжкультурний діалог, який сприяє розвитку румунсько-українських міжуніверситетських літературних і культурних відносин. Теофіл Рендюк звернув увагу на організаційні заходи, що проводяться в Україні та за кордоном із нагоди ювілею І. Франка, і наголосив на ролі українців Румунії в цих процесах. Представники ж української делегації ознайомили зі станом франкознавчих

справ в Україні. Голова Міжнародної асоціації франкознавців Михайло Гнатюк повідомив про підписаний президентом України указ про видання 100 томів Франкових творів, а Богдан Якимович зазначив, що Львівський університет підготував до ювілею понад 40 різноманітних видань із доробку митця.

Новий етап фахового наукового сприйняття І. Франка в Румунії репрезентують доповіді бухарестських (Іван Ребошапка, Магдаліна Ласло-Куцюк, Костантін Джамбашу, Йон Ковач), львівських (Михайло Гнатюк, Валерій Корнійчук, Богдан Якимович, Богдан Тихолоз, Наталя Тихолоз, Микола Легкий) та чернівецьких (Борис Бунчук) дослідників. У збірнику вирізняється комплекс тем, зреалізованих згідно із сучасними інтерпретаційними дослідницькими підходами:

інтертекстуальність Івана Франка (Наталя Тихолоз “Поема Івана Франка “Лис Микита”: текст, підтекст, контекст, інтертекст”, Микола Легкий “Текст, контекст, інтертекст (про інтертекстуальні зв’язки “Сойчиного крила)”, [Магдаліна Ласло-Куцюк] “Інтертекстуальність творчості Івана Франка”);

Іван Франко в європейському контексті (Іван Ребошапка “Іван Франко і Румунія”, Михайло Гнатюк “Іван Франко і проблеми європеїзації української літератури кінця ХІХ – початку ХХ століття”, Богдан Тихолоз “Золотий міст зрозуміння... “: діалог Заходу й Сходу у культуротворчому синтезі Івана Франка”, Константін Джамбашу “Іван Франко про польську літературу”);

Іван Франко – новатор у ліриці й віршуванні (Валерій Корнійчук “Новаторство лірики Івана Франка”, Борис Бунчук “Про віршову майстерність Івана Франка”);

Франко-фольклорист (Микола Ільницький “Ой перевізнику, перевези мене...” (Два записи бойківської фольклорної балади”);

Франко-видавець (Богдан Якимович “Іван Франко: сорокарічна діяльність

українського Мойсея на ниві видавничої справи та проблеми бібліологічного краєзнавства України”).

Завершує цикл доповідей виступ-есе Й. Ковача “Танцюючи в ланцюгах”, де автор зазначив, що і Франка перекладали, зокрема, поети першорядної величини (Марина Цвєтаєва, Анна Ахматова та ін.), і сам Франко був невтомним перекладачем. А перекладач “танцює в ланцюгах”, будучи першим заступником автора, його представником в іншомовному середовищі. Загалом Й. Ковач означив І. Франка як національно свідомого поета європейського масштабу.

У дискусіях визнано важливість проведення такого франківського симпозиуму власне в міжнародному форматі на теренах неукраїнських (румунських) земель, адже такі заходи сприяють популяризації Франкової творчості за кордоном та зміцненню літературно-культурних зв’язків двох народів.

Зрештою, збірник “Ювілейний симпозиум. Іван Франко (1856–1916). 150 років від дня народження” завдяки двомовності, особливостям композиції, фаховому науковому підходу посідає помітне місце серед видань, присвячених 150-річчю від дня народження І. Франка. Він дає підстави говорити про передумови румунсько-українського франкознавства, стає прикладом плідної наукової міжуніверситетської співпраці вчених різних країн. Значення збірника очевидне: румунська громадськість має можливість більш глибоко і критично осмислити геній Івана Франка – людини європейського масштабу, завдяки якій українська література виходить далеко за межі слов’янського світу.

Франкознавчі дослідження провадяться головню в літературознавчому аспекті. Рецензоване видання ще раз засвідчує, що франкознавство – комплексна гуманітарна наука, яка сьогодні, на початку ХХІ століття, вимагає міждисциплінарних підходів і акцентів.

Отримано 09.07.2010 р.

*Лідія Вербицька
м. Львів*